

je bil razveljavljen z zakonom o mestnih občinah. Vendar bomo upoštevali ta stavek, ker je določilo sicer še zagonetnejše.

Zakon ugotavlja torej, da vrši okrajni načelnik funkcijo predstavnika vlade v okraju kot organ državne uprave. Vprašam najprej: ali bi bil okrajni načelnik lahko organ tudi še kake druge uprave kot pa državne? In dalje: če predstavlja okrajni načelnik v mestih s pravicami občepравниh oblastev vlado kot delegat bana, ali ne vrši morda tudi te funkcije kot organ državne uprave? Kaj ni tudi ban organ državne uprave? Ali je morda švignila za trenotek zakonodavcu pred očmi razlika med banovim državnim in samoupravnim področjem? Do nič boljšega rezultata ne pridemo, če zamenimo „državno“ upravo z „notranjo“, kakor je bilo to v projektu zakona. Če pa se je hotela, kakor misli dr. Goršič, naglasiti državna prerogativa napram predsednikom občin, je treba ugotoviti, da je bila državna prerogativa pač več kot dovolj naglašena s tem, da je predstavljal v teh mestih vlado okrajni načelnik, dasi je bil predsednik občine prav tako občeppravno oblastvo kakor okrajni načelnik.

Teh par pripomb naj pokaže, kako potreben je bil komentar dr. Goršiča in kako odprano snov obravnava.

Književna poročila.

Dr. Marković Božidar: Udžbenik sudskog krivičnog postupka Kraljevine Jugoslavije. Drugo popravljeno i dopunjeno izdanje. Beograd. Samozaložba. 1957. Str. XV. + 615, cena 150 Din.

Odkar je izdal Božidar Marković svoj znameniti „Udžbenik srpskog krivičnog postupka“ v l. 1926., ki smo se z njim obširno bavili v Sl. Pr. 1927., str. 275, so se razmere z izdajo za vso državo velja-jočega sodnega kazenskega postopnika tako zelo spremenile, da je nastala potreba po novem učbeniku. V zelo kratki dobi je M. svoje omenjeno delo, ki se je itak že oziralo na projekt za novi postopnik, priredil v „Udžbenik sudskog krivičnog postupka Kraljevine Jugoslavije“ (1930). Odtlej je preteklo 6 let in M. je mogel že drugo izdanje svoje knjige pripraviti in izdati. Že ta dejstva pričajo, da je njegovo delo povsem uspelo. Ne samo njegovi slušatelji, ampak tudi praktični pravniki se ga poslužujejo s pridom. Saj je v predgovoru k izdaji iz l. 1930. poudaril, da je vprav za praktike obseg postal nekoliko večji, kot bi bilo to treba za slušatelje.

Nova, druga izdaja je vzorna. Ozira se na sodno prakso in strokovno književnost, seveda upošteva tudi novele in novo ustavo iz l. 1931. Vsepopvod in stalno primerja avtor izvajanja „komentarja“ Čubinskega in srbsko izdanje „Teorije sudskog krivičnog postupka“ podpisanega, takisto Timoškinovo izdajo „Rješenja Kasacionog suda u krivičnim pravnim stvarima“ (1950—1934). V ostalem pa se ozira tudi na druge razprave iz področja kazenskega procesualnega prava. Nismo zasledili nobene važnejše, četudi slovensko pisane, ki bi ne bila upoštevana. Razporeditev snovi je ostala v drugi

izdaji ista kot v prvi, — z eno izjemo: V „Dodatku“, ki je obsegal v prvi izdaji postopek v tiskovnih stvareh in pri državnem sodišču za zaščito države, je v drugi izdaji tisti oddelek, ki naj bi prikazal postopek pri državnem sodišču za zaščito države, docela izpuščen. Razloge za to vidimo v avtorjevi kriminalnopolitični prognozi te institucije, da ji ne bo sojeno še dolgo življenje. Vendar smatramo, da bi zahtevala znanstvena akribija, da bi ostala vsaj navedba dotičnih zakonitih norm v seznamu virov na str. 40, kjer pa je izpuščena, dočim jo je prva izdaja (na str. 71) še imela. Za praktične juriste je poznanje te materije pač še vedno neobhodno potrebno. V seznamu virov pa bi bilo treba navesti tudi še finančna zakona za 1933/34 in 1934/35, ki sta lice s. k. p. kolikor toliko spremenila.

Glede posameznih vprašanj iz množice v naznanjenem učbeniku razpravljanih problemov se hočemo dotakniti samo tistih, ki bi utegnili zanimati krog čitateljev Sl. Pr. v tem pogledu, da nam daje M. drugačno rešitev, kot smo je vajeni v našem področju, kjer je bil „K. pr. r. Julija Glaserja“ že skoraj 60 let v veljavi, ali pa v tem pogledu, da so vznikla nova vprašanja, ki kličejo po novih odgovorih.

M. se je na str. 67 izognil razpravljanju o možnosti postavitve za sodnika takšne osebe, ki je po rehabilitaciji dobila zopet častne pravice; boljše bi bilo, da bi to vprašanje rešil, toda protivno stališču, ki ga je zastopal v prvi izdaji str. 101. — Na str. 68 daje M. prednost forumu domicilii pred forumom deprehensionis; mi pa smatramo, da je jugoslovanski zakonodavec to vprašanje iz praktičnih ozirov pustil namenoma odprto. — Na str. 90 ali 150. bi želeli, da bi bil naveden terminus technicus „forum reconventionis“, ki ga je že pokojni Ogorčeliča za „protitožbo“ uporabljal in je zlasti za akademski naraščaj zbog preciznosti in kratkoče priporočljiv.

Pravilno pravi M. na str. 142, da zasebni udeleženelec, dokler ne postane subsidiarni tožilec, ni stranka (glede na novel. določbo § 314., št. 5., kp.). Motilo pa bo, da ga imenuje malo prej vendarle „procesna stranka“ (kakor v prvi izdaji na str. 180). — Glede vprašanja, ki je med srbskimi sodniki svoj čas vzbujalo mnogo zanimanja, namreč, ali sme zasebni udeleženelec govoriti o obtoženčevi krivdi, je M. učil od vsega početka pravilno, da ima to pravico (str. 181). — Vprašanje, ali more zasebni udeleženelec na ustni razpravi pred okrajnim sodiščem prevzeti vlogo subsidiarnega tožilca, je M. v prvi izdaji (str. 179) gladko zanikal, v drugi pa se mu je previdno izognil (str. 141). Ipak mislimo, da se sedaj ne protivi več možnosti, da se to vprašanje potrdi, vsaj če je poleg javnega tožilca na ustni razpravi vendarle tudi oškodovanec (n. pr. kot priča) navzočen in se je bil le-ta že pravočasno pridružil kazenskemu postopanju kot zasebni udeleženelec. — Na str. 152 bi bilo treba popraviti pod 2 b), da mora obtoženec imeti branilca, „ako ne može doći na pretres“, a ne „kad je odsutan“, kar je precejšnja razlika, ker mora priti do izraza subjektivna krivda.

Opomba pod črto na str. 175, ki trdi da sresko sodišče ne sme prisoditi odškodnine zasebnemu udeležencu, ako „iznos štete prelazi sumu, za koju je nadležan sreski sud“, ampak, da ga mora napotiti na civilnopravno pot, nima opore niti v zgodovini postanka niti v besedilu kp.

Pri razpravljanju o branilcih bi bilo treba razložiti še pomen sprememb, ki jih je prinesel k § 58 s. k. p. finančni zakon za 1934/35. — V prvi izdaji (str. 169) je M. trdil, da je za vprašanje, ali je smrt zasebnega tožilca nastopila pred tožbo ali po predložitvi iste, odločilnejša določba § 87., odst. 2., Kz. kot določba § 51., odst. 4. Kp. To nejasno pripombo je v drugi izdaji (str. 127) po pravici izpustil. Bilo bi pa priporočljiveje, da bi bil oba primera točno opredelil, kakor sta

zamišljena. V istem poglavju je M. dodal še nauk, da veljaj nedeljivost zasebne tožbe tudi za tiskovne pravde, češ zato, ker tisk. zak. nima o tem posebne določbe. Smatramo, da je čisto izključeno, da bi veljalo načelo nedeljivosti zasebne tožbe, kjer gre za odgovornost par cascades. Pa tudi v ostalih primerih odgovornosti za krivdo po načelih kaz. zak. ne moremo odobravati sprejema načela nedeljivosti, to pa z ozirom na določbo čl. 10. Ukz., ker gre tu za posebno postopanje, urejeno po tisk. zak. samem brez ozira na določbo §§ 88., 89. Kz.

Posledice novel § 221a Kp. so na str. 146 omenjene, toda po n. mn. ne drži, da bi se moglo tudi po smrti obtoženca razpravljati pri iudex-u ad quem o prizivu zbog zasebnopravnih zahtevkov zasebnega udeleženca. Ko je postopek po normi § 221a Kp. ustavljen, se ne sme nadaljevati prav v nobenem oziru. Zdi se, da je M. po prejšnjem stanju zakonodaje vneseno trditev prve izdaje (str. 184) izpregledal, pa je ni izločil.

Zelo umestne so spremembe izvajanj glede postopanja v toku preiskave, ki jih je napravil M. v primeri s prvo izdajo (str. 299). Glavno je, da je izpala trditev, da sme preiskovalni sodnik odrediti preiskovalni zapor po službeni dolžnosti (brez predloga javnega tožilca). Na str. 210—211 bi bilo vredno omeniti izjeme, ki veljajo glede upoštevanja ustnosti in neposrednosti pred državnim sodiščem za zaščito države. — Vprašanje, ali se sme izreči oprostilna sodba, če gre za „posebno lahke primere“, kjer sploh ni potrebe po kaznovanju, je M. zanikal (str. 450). Ozira se pa tudi na nasprotno mnenje in ga pobija, češ „osudna se presuda mora izreči, jer to izrečno trazi § 281. br. 3.“ Temu nasproti pa mislimo, da sme veljati tudi — takisto: izrečna — določba § 280. odst. 1 Kp., da mora sodišče izreči oprostilno sodbo, ako „nadje... da ima okolnosti, koje izključuju ili ukidaju kažnjivost optuženikovu.“ Možno je torej oboje, priporočljiveje radi posledic drugo, če ni drugače zapreke (n. pr. pri deliktu po § 159 Kz., kadar gre za zahtevo objavitve sodbe). M. je ostal pri trditvi iz prve izdaje, da je čitanje zapisnika, napravljenega po policiji o hišni preiskavi i. pod., ki ga preiskovalni sodnik ni odobril, relativna kršitev formalnega zakona, ako je bil vložen protest zoper čitanje. Ta nauk po n. mn. ni v skladu z določbo § 93., odst. 3., Kp., zlasti ne, ker v tej določbi ni govora o neveljavnosti tega policijskega posla, ampak je vprav procedura regulirana, da se more tak zapisnik vendar v dokazne svrhe uporabiti. To je važno, ker je šlo lahko za nujno opravilo, ki se ne da nikdar več ponoviti. Ali in kako pa je odobritev nastopila, to je quaestio facti.

M. zastopa mnenje (str. 518), da sme po razveljavitvi sodbe po kasacijskem sodišču tudi državni tožilec pred početkom novo odrejene glavne razprave pred iudex-om a quo odstopiti od obtožbe; tu polemizira z našimi izvajanjmi (Sod. kaz. postopnik, str. 346), češ da ima državni tožilec vedno pravico, da celò dolžnost odstopiti od tožbe, če vidi, da ta ne bo uspela. Takšna argumentacija pa po n. mn. prezre določbo § 325., odst. 4. Kp., ki zabranjuje tako odstopanje na javni razpravi kasacijskega sodišča brez sporazuma z nasprotnikom. V tem tiči dispozicijska maksima nasprotnika o obliki, kako naj pride do rešitve kazenske pravde. Ta maksima ne sme izginiti s sveta, če pride do rešitve kazenske pravde kot nujne posledice kasacijske odločbe. Ne sme se prezreti razlika v posledicah glede stroškov kazenskega postopanja v tem ali onem primeru. — Svoje stališče v prvi izdaji (str. 584), da pri sodbi na novi glavni razpravi iudex-a a quo le-ta ni vezan na pravno mnenje kasacijskega sodišča, je M. sedaj v drugi izdaji spremenil v smislu novele od 9. okt. (ne sept.) 1931 (gl. str. 518), vendar z opravičbo svojega prvotnega stališča, da je bilo to

od zakonodavca prvotno namenoma tako ustanovljeno. — Ne moremo pritrditi pravilnosti na str. 554. navedene razlage, da državni tožilec ne sme povzeti obtožbe brez izpolnitve posebnih pogojev za obnovno postopanja, ki je nehalo po sodni odločbi o tem, da zasebni tožilec za tožbo ni bil aktivno legitimiran. O konzumiranju državne kaznovalne pravice v tem pogledu ne more biti govora. To bi bilo nevarno, ker bi se mogel zasebni tožilec vriniti s svojo tožbo z namenom, da spreči udeležitev državne kaznovalne pravice po službeni dolžnosti.

Glede tiskovnih pravnih mislimo, da sploh ni mogoče govoriti o „istražnem zatvoru, ako su se za to stekle predpostavke § 119, 1“ (str. 605.). Bolje bi bilo, da bi bil M. obdržal izraz „isledni sudija“ za tiskovno postopanje, da se poudari drugačen delokrog, ki ga ima le-ta v primeri s preiskovalnim sodnikom po Kp., Smatramo, da v tiskovnem postopanju ne more biti mesta za utesnitev toženčeve osebne svobode. Saj se lahko razpravlja in sodi vedno v toženčevi nenavzočnosti, tako da begosumnost ne more biti povod preiskovalnega zapora; koluzijska ali iteracijska nevarnost pa je v tiskovnem zakonu itak neupoštevna, če naj obvelja načelo čl. 10. uvod. zak. kaz. zak. —

Ko smo navajali iz stotin raznih problemov sodnega kazenskega postopanja njih peščico, pri katerih imamo izvestne pomisleke, smo se točno zavedali, da prinese njih dokončno razčiščenje šele — praksa. Za njo pa želimo — to je vzrok, da smo se z nekaterimi vprašanji podrobneje bavili —, da naj rešuje vsa dvomljiva vprašanja po načelih smotnosti, ki bodi edini kažipot za pravilno udejstvovanje državne kaznovalne pravice, pa tudi enoten za vso državo. M. je s svojo drugo izdajo dal odlično oporo, da se ta cilj doseže. Dr. Metod Dolenc.

Dr. Petrović D. Borivoje: Problem akcesorne prirode saučeska u nauči krivičnog prava s obzirom na bipartitni (dvodeobni) i tripartitni (trodeobni) sistem u ovoj. Doktorska teza. Beograd. 1935. Str. 132.

Pričujoča knjiga je doktorska disertacija, ki jo je avtor branil na pravni fakulteti beograjske univerze. Dr. Petrović ni novinec v pravni književnosti: že pred svojo disertacijo je objavil cel niz razprav iz področja kazenskega prava, kazenskega postopanja in civilnega prava.

Knjiga se deli na štiri oddelke: I. Pojem kaznivega dejanja v kazenskopравни vеди z ozirom na dvodelni in trodelni sistem. II. Akcesorna narava udeležbe. III. Konsekvence akcesorne narave udeležbe. IV. Splošni pogled na udeležbo z ozirom na bipartitno in tripartitno v kazenskopравни vеди.

Avtor obravnava vprašanje o udeležbi na kaznivem dejanju s stališča sistema tzv. tripartitije, ki jo zastopa v jugoslovanski literaturi prof. dr. Toma Živanović. Po tem nauku ima kazensko pravo tri objekte: kaznivo dejanje, krivca in sankcijo, dočim upošteva konstrukcija tzv. bipartitije vsaj *expressis verbis* dva objekta: kaznivo dejanje in sankcijo. Po besedah dr. Petrovića, je glavna novost tripartitije v tem, da smatra krivca kot „samostalno pravno biće“. Iz tega izvaja potrebo po koreniti spremembi tradicionalne kazensko-pravne sistematike. Avtor govori celo o neki novi tripartitni ali personalistični metodi. (Str. 61.)

Pomniti pa je treba, da pri tem ne gre za več ali manj splošno priznano zahtevo po večjem upoštevanju storilčeve osebnosti v kazenskem pravu (pri odmeri kazni, pri določitvi očevalnih odredb itd.), ampak le za nekakšno novo varianto kazenskopravne sistematike. Zastopniki tripartitije zanikavajo namreč razlikovanje objektivnega in subjektivnega dejanskega stanja: „U tripartidnom sistemu biće krivičnog dela je... čisto objektivno, pošto je u ovome sistemu vinost element krivca“. (Dr. T. Živanović: Osnovni problemi krivičnog prava. Beograd 1930. Str. 97.)

Sistem triparticije je izzval kritiko od raznih strani (C. Stooss, v jugoslovanski literaturi Z. Perić, D. Subotić, J. Kulaš in dr.), Stooss je naglašal, da v bistvu tudi sistem biparticije upošteva krivca, kajti kaznivo dejanje je implicite predpostavlja subjekta tega dejanja.¹ Prav tako in sicer še pred Stoossom je prof. Ž. Perić opozarjal na to, da je delikt pravni pojem in da ni nobenega pravnega pojma izven pojma osebe.² S svoje strani J. Kulaš očita triparticiji zlasti njeno kompliciranost.³

K temu moramo še dodati, da je pojmovanje krivca kot samostojnega „pravnega bitja“ zvezano s povsem svojevrstnim načinom označevanja pravnih pojmov, ki se nam nikakor ne zdi primeren. Kaznivo dejanje je lahko poskušeno ali dovršeno, kazensko pravo in kriminalna politika zasledujeta lahko represivne in preventivne smote. Zastopniki triparticije pa govorijo o „poskušnem“, „dovršenem“, „represivnem“ in „preventivnem“ krivcu!

Vsekakor je sistem triparticije le ena izmed možnih konstrukcij v naši vedi, ki povzroča mnogo upravičenih pomislekov. Dr. Petrović pa meni, da zmaguje triparticija na vsej črti, dočim bipartitija izgublja tla v kazenskopravni vedi in v zakonodaji (str. 124). To je seveda stvar njegove subjektivne ocene in prognoze! Nikakor pa se ne moremo strinjati z načinom njegove polemike. Nazore, s katerimi ne soglaša, označuje skoro vedno kot „absurdne“, pa naj si gre za kriminaliste takega formata kakor Franz von Liszt.

Skoro tri strani svoje disertacije (str. 47–50) je dr. Petrović posvetil kritiki „Sistema celokupnega kazenskega prava“ Dolenca-Maklecova (str. 47–50). Ne da bi se spuščali v polemiko, omenimo le kot karakteristični zgled očitne netočnosti avtorjevo trditev, češ po smislu najinih izvajanj „neuračunljiva oseba se javlja kao jedan od osnova isključenja protivpravnosti“ (str. 40). V resnici razvija najin „Sistem“ *expressis verbis* ravno nasprotno tezo: „Krivno dejanje predpostavlja protipravnost, ne pa narobe. Tudi dejanja neuračunljivih oseb so lahko protipravna“ (Dolenc-Maklecov, str. 66.)

Sledeč prof. T. Živanoviću, utemeljuje avtor akcesornost pravne narave udeležbe v glavnem z naslednjimi razlogi. Udeležba (nasnova in pomoč) ni vzrok, temveč le pogoj za nastop posledice. V nasprotju s tem smo mnenja, da pomeni udeležba sopovzročitev (*Mitverursachung*) posledice. Po drugi strani, pravi dr. Petrović, „krivično delo se od nauke privičnog prava shvata bilo kao pokušano bilo kao svršeno. Ovim oblicima krivičnog dela odgovaraju tri oblika krivaca: svršen, pokušan krivac i krivac saučesnik. Dakle krivcu saučesniku ne odgovara jedna forma krivičnog dela, te je usled toga saučesče akcesorne prirode“ (Str. 65.) Ta trditev je preveč apodiktična in vsaj za nas ni prepričevalna. V prilog akcesornosti udeležbe govori, po mnenju dr. Petrovića, tudi to da „kada nema radnje izvršenja, onda nema radnje potstre-

¹ „Im Grunde ist der Ausdruck Verbrechen und Strafen... elliptisch; es ist zu subintelligieren Verbrechen und Strafen des Täters“. Carl Stooss: *Strafrechtliche Systematik*. Z. f. schweiz. Strafrecht. 44. Jg. 1950. Str. 157. Primerj. tudi odgovor prof. T. Živanovića na Stoossovo kritiko: *Thomas Givanovich: Systematique criminelle-juridique*. Istatom. Str. 428 in nasl.

² Čl. prof. Ž. Perića v *Monatsschr. f. Kriminalpsychologie*. 1926. Gl. tudi: R. L. Živković: *Problem akcesorne prirode saučesča*. Branič. 1956, št. 2, str. 70.

³ Dr. Juraj Kulaš: *Problem akcesorne prirode saučesča*. Branič. 1955. 12, str. 568. 569.

kavanja, odnosno pomaganja" (str. 66). S stališča naše kazenske zakonodaje ta teza ne drži: saj se po § 34, odst. 2 kz kaznuje tudi poskus nasnovanja, ki in concreto ni imel uspeha, z drugimi besedami, kadar vobče ni prišlo do izvršitvenega dejanja storilca.

Podobno prof. T. Živanoviću brani avtor idejo akcesornosti le glede dejanj udeležencev, ne pa glede oseb udeležencev. „Radnje saučesća su akcesorne prema radnji izvršenja, a krivci saučesnici nisu akcesorni prema krivcima izvršiocima... Nijedan elemenat krivca saučesnika ne zavisi od krivca izvršioca krivičnog dela" (str. 67). Ta absolutna ločitev krivca in njegovega dejanja, ki nosi vendar pečat njegove osebnosti kot njegov proizvod, se nam zdi umetna.

V kratkem poročilu ne moremo razpravljati o vseh spornih vprašanjih. Utemeljitev samostojnosti pravne narave udeležbe smo na kratko podali v najinem „Sistemu" (str. 108). Najbolj drastično formulo tega nazora je oblikoval odlični zastopnik teorije o samostojnem značaju udeležbe prof. Robert von Hippel: „Es ist ein geradezu kulturwidriger und wissenschaftlich hilfloser Zustand, einen Menschen nicht für eigene, sondern für fremde Tat und Schuld zu strafen". (Lehrbuch. 1932. Str. 162.) Vprav v tem pa vidimo tudi mi osnovni nedostatek teorije o akcesorni naravi udeležbe.

V svoji knjigi je dr. Petrović brez dvoma pokazal načitanost in živo zanimanje za obravnavani predmet. V precej širokem obsegu se avtor poslužuje pravno-primerjalne metode, kar je treba pozdraviti. Vendar bi knjiga mnogo pridobila, če bi avtor nastopal v svoji polemiki fortiter in re, suaviter in modo. **A. Maklecov.**

Dr. Raiser Ludwig: Das Recht der allgemeinen Geschäftsbedingungen. Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg 1935. 353 strani.

Raiserjevo delo obravnava problem obćih poslovnih pogojev vsestransko in izčrpno. Prvi del obdeluje: vlogo o. p. pogojev v pravem in gospodarskem življenju (nastanek, pojem, namen razprostranjenost, vsebina, objava), pravnosociološki pomen, pravno-politično nalogo. Drugi del, dogmatika prava o. p. pogojev, razpravlja o obveznosti, o prevzemu o. p. pogojev v poedino pogodbo, zlasti z opozoritvijo nanje, o pravnih posledicah opozoritve, o učinkih proti tretjim osebam, prilagoditvi o. p. pogojev poedinemu primeru; o razlagi o. p. pogojev in njenih posebnostih, o zaščiti odjemalca z razlago, o revizibilnosti razlage; o mejah pravne veljavnosti zlasti z ozirom na svobodo pogodb, o preskušanju o. p. pogojev po sodišču in o posledicah, če sodišče ne prizna določbe o. p. pogojev. Snov je obdelana jasno, kritično, uporabljena je obilna literatura in judikatura (nemška).

Z obćimi poslovnimi pogoji se tudi pri nas urejajo pogodbeni razmerja ne le v celi vrsti posebno važnih poslovnih gran (na pr. zavarovanje, prevoznitvo, bankarstvo, dobavljanje električnega toka, vode, plina, ampak tudi v drugih, za splošnost morda manj važnih poslovnih granah; raba o. p. pogojev bo zbog večanja obsega poedinih podjetij, zlasti pa zbog njihovega združevanja (karteli) brez dvoma še rastla. Tako se ne bodo le sodišča morala vedno bolj pogosto baviti z o. p. pogoji, ampak tudi upravna oblastva bodo morala vedno česče presojsati, ali o. p. pogoji ne posegajo kvarno v splošno gospodarsko življenje. Pričujoče delo bo pri presojsi takih vprašanj zlasti dobro služilo sodiščem; dejstvo, da se Raiser opira na nemško pravo, pred vsem na BGB, in na nemško judikaturu, po mojem mnenju ne bo mnogo motilo. Delo naj bi vzeli v roke tudi oni, ki sestavljajo o. p. pogoje, gospodarstveniki in njihovi pravni svetovalci; studij se bo poplačal z večjo pravno varnostjo. **M. Š.**

Novaković dr. Mileta: Osnovi medjunarodnoga javnoga prava. Knjiga I. Biblioteka Jugoslovenskog udruženja za medjunarodno pravo. Snopič 25. Beograd 1936. 264 strani.

Dr. Mileta Novaković, univerzitetni profesor na beograjski pravni fakulteti, je s tem pričel izdajati prvo izvirno sistematično delo o mednarodnem javnem pravu (okrajšano MJP) v srbsčini. Delo je zasnovano hkrati kot učbenik za slušatelje prava in kot priročna knjiga za pravnike v praksi.

Od zasnovanega dela je dosedaj izšla prva knjiga. V uvodu (str. 1 do 17) je obravnavano v glavnih potezah MJP obče, subjekti, viri, kodifikacija, veda, izvajanje in meje izvajanja MJP-a. Ob koncu je N. razložil načrt celotnega dela. V prvem oddelku knjige (str. 19—149) so opisane države: kako postanejo članice mednarodne skupnosti, vrste, pravice in dolžnosti ter mednarodnopravna odgovornost; končno mednarodnopravni položaj papeža in zaščita človeške osebnosti. V drugem oddelku (str. 151—263) so obravnavani razni elementi državnega ozemlja, oni deli ozemlja, na katerih je državna suverenost v občem interesu omejena, mednarodne reke, pomorska domena, ožine, prekopi, svobodno morje, zračna domena, načini povečanja državnega ozemlja, mednarodni mandati, solastnina in pogodbe o zakupih.

N. se pridružuje mnenju Duguita, po katerem temelji MJP na mednarodnopravni zavesti in na tesni medsebojni odvisnosti držav (5). — Edini subjekti so države (3, 19, 135); pisec torej ne prišteva k subjektom še druge suverene pravne zajednice (n. pr. zveze držav, vstaše pripoznane kot vojskujoča se sila, ozemlja pod mandatom), katerih medsebojni odnosi se tudi urejajo po MJP-u. — N. pozna kot vire le običaje in pogodbe, in sicer kolikor ustvarjajo mednarodnopravne norme (4). — Osnovne, absolutne ali bistvene pravice države so pravice, ki jih ima ona ne da bi bila sklenila pogodbe, in sicer že s samim dejstvom, da je kot država članica mednarodne zajednice (59). Temelj vseh teh pravic države je suverenost, na podlagi katere se državam pripozna pravica do obrambe in do neodvisnosti (61). — S posebnimi („naročitim“) pogodbami se niso zavezale k manjšinski zaščiti vse države, ki jih N. navaja (71), ampak le nekatere izmed njih. Poleg tega niso omenjene tovrstna obveznost Iraka in dvostranske manjšinske pogodbe. — Individualna intervencija je absolutno prepovedana, le Zveza narodov je zavezana intervenirati (98). N. deli intervencije držav v prejšnjih dobah v politične in finančne (100). — V letih 1871—1929 je Sveti Stolici bil zagotovljen poseben mednarodnopraven položaj, toda ona ni bila mednarodnopravna osebnost (150—151). Z lateransko pogodbo je Italija pripoznala „papežovo državo in papeža kot njenega suverena“ (151). Pripominjam, da je v literaturi sporno, katera je pravna narava „države vatikanskega mesta“ in katero je pravno razmerje med to državo in med katoliško cerkvijo. — Naravne pravice človeka niso mednarodne pravice, ki jih ima človek na temelju MJP-a, ampak so pravice, zajamčene z notranjo zakonodajo prosvetljenih držav (154). — N. se strinja s stališčem Instituta za mednarodno pravo, da je obalna država suverena nad obalnimi (teritorialnim) morjem, da pa je ta suverenost omejena od svobode neofenzivnega prehoda tujih ladij (178). — Zastaranje ni način povečanja državnega ozemlja (221). — Če obstoji pri divjih narodih organizacija, čeprav le primitivna, se njih ozemlje ne sme okupirati kot da je res nullius (250). — N. trdi, da so bili predpisani glede pravice glasovanja na Koroškem isti pogoji kot za plebiscite v Zgornji Šleziji in Vzhodni Prusiji (247). — Res pa je, da je bilo vzeto kot merilo pri koroškem plebiscitu bivališče glasovalnih upravičencev (podobno, vendar manj omejeno v Sarskem ozemlju!), v

Zgornji Šleziji in Vzhodni Prusiji pa rojstvo. — Ni razumljivo, zakaj N. obravnava mednarodnopravni položaj otoka Cipra pod poglavjem „Medjunarodni mandati pre Društva Naroda“ in ne pod posebnim poglavjem „Suvlasništvo“, ko vendar sam izrečno trdi, da se na Cipru ni moglo smatrati, da obstoji mandat, ampak neke vrste solastnine (250). N. je naziranja, da je v Bosni in Hercegovini po l. 1878. obstojal ne-normalen mednarodnopravni položaj, ki se more smatrati kot predhodnik današnjih mednarodnih mandatov (250). V vprašanju, kdo je suveren nad ozemlji, ki so pod mednarodnim mandatom, more biti po N.-u kolebanja le med tem, ali je suvereno ozemlje samo (pri mandatih A) ali pa Zveza narodov (pri mandatih B in C) (258).

V splošnem je treba poudariti, da posebno uvod ni zadovoljiv in da bi N. moral orisati vsaj v poglavitnih obrisih moderne teorije o temeljnih problemih MJP-a (narava, obveznost, subjekti, viri MJP-a itd.). Posamezna poglavja niso napisana vedno v razmerju s svojim pomenom, n. pr. dočim je uvod v MJP obravnavan le na 17 straneh, je obdelano trgovanje s sužnji-črnci na 8, ekstradicija na 10 straneh; pisec je posvetil Kelsenu več kot tri vrste (10), dočim Verdrossa sploh omenil ni itd. Na nekaterih mestih ta knjiga ne podaja veljajočega MJP-a, deloma, ker je bila poprej zaključena, preden so nastale spremembe: glede demilitariziranega pasu ob Renu (57) in Dardanelah (58), glede mednarodnih rek v Nemčiji (170 in d.), glede kielskega prekopa (199); na mesto lozanskega dogovora o Bosporu in Dardanelah (189 do 191) je stopil dogovor, sklenjen v Montreux-u 20. julija 1936; v poglavju o mednarodnih mandatih N. ne omenja, da je režim medn. mandata v Iraku prenehal že l. 1932. (podoben razvoj se pripravlja v Siriji: pogodba med Francijo in Sirijo 9. septembra 1936); pri opisu mednarodnega prava v ozračju (217) je N. obstal pri londonskem zapisniku iz l. 1923. in ni omenil nadaljnjega razvoja (pogodba iz l. 1929. i. dr.). Drugače pa je Novakovićevo delo napisano jasno in razločno. Pohvalno je, da je pisec navedel pri obravnavanju mnogih vprašanj primere tudi iz diplomatske zgodovine, pogodbenih obveznosti in notranjega prava Srbije in Jugoslavije.

Dr. Ivan Tomšič.

Dr. Peča Václav: O Československém pojišťovníctví. V Praze 1937, Nákladem České Společnosti Národohospodářské. Str. 54. Cena 5.— Kč.

Avtor te razprave je dne 22. februarja 1937 predaval v češkem narodno-gospodarskem klubu o češkoslovaškem zavarovalstvu. To obširno strokovno predavanje je bilo pozneje izdano v obliki knjižice v zbirki predavanj, opravljenih v omenjenem klubu. Predavanje je kratek sintetični prikaz češkoslovaškega zavarovalstva od prvih početkov do današnjih dni, ko stoji to narodno zavarovalstvo na zavidljivi višini. Avtor podaja uvodoma zgodovinski pregled češkega zavarovalstva od časa, ko nastopita kot prva češka zavarovalna zavoda Prva češka vzajemna zavarovalnica, ustanovljena l. 1827, in Moravskošlezjska vzajemna zavarovalnica, ki je začela poslovati leta 1850, do današnjih dni, ko deluje v ČSR 49 domačih zavodov, ki imajo svoj sedež v čehoslovaški republiki, in le 18 inozemskih zavarovalnic. Leta 1935. so znašale vse zavarovane vsote 1.640 milijonov Kč, kar je gotovo ogromna številka.

Čehoslovaška republika se je takoj z vso silo vrgla na delo, da unificira zavarovalno pravo in to: zasebno kakor tudi upravno. Z zakonom o zavarovalni pogodbi z dne 3. julija 1934 je zasebno zavarovalno pravo unificirano za celo ozemlje republike. Cit. zakon predstavlja predelan in izpopolnjen avstrijski zakon o zavarovalni pogodbi iz leta 1917, ki velja še danes pri nas v Sloveniji in Dalmaciji, in ki naj služi tudi nam v smislu sklepov kongresa jugoslovanskih pravnikov iz leta 1935. kot vzor.

Nato razvija predavatelj pregled načel, ki jih je sprejel čehoslovaški zakon z dne 11. julija 1954 o zavarovanju zahtevkov zavarovancev in o državnem nadzoru nad zavarovalnicami. To so načela valutarne kongruence, teritorialne kongruence, naložbe aktiv po gotovi kvoti in državnega nadzora nad zavarovalnicami.

Predmetna knjižica nudi lep zaokrožen pregled čehoslovaškega zavarovalstva, ki je bilo že pred prevratom vodilno zavarovalstvo med avstrijskimi Slovani. Tudi za nas je ta razprava zelo poučna, ker izgleda, da smo pred novo razvojno dobo v jugoslovanskem zavarovalstvu glede na uredbo o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji z dne 25. februarja 1957. Ta je v močni meri uporabila načela, ki so se izkazala na podlagi čehoslovaške skušnje kot pravilna in sposobna, da se ustvari skozi daljšo dobo fundirano domače zavarovalstvo. Po nesrečnem primeru s Feniksom bo treba tudi pri nas napeti vse sile, da pridemo do zdravega, močnega narodnega zavarovalstva, ki bo slonelo na inozemstvu samo toliko, kolikor pač ima in vsled velikih rizikov mora imeti vsako zavarovalstvo mednarodni značaj — ne pa več!

Če bi danes pisali zgodovino o jugoslovanskem zavarovalstvu, bi morali dati zgodovini naslov „zavarovalstvo v Jugoslaviji“ ne pa „o jugoslovanskem zavarovalstvu“.

Dr. Urbanc Anton.

Dr. Žilić Franjo — dr. šantek Miroslav: Uredba o izbranim odborima (sudovima dobrih ljudi). Zagreb, Tipografija, 1956, Str. 184. Cena 15 Din.

Neumorna zagrebška komentatorja najnovejših zakonov sta izdala pred kratkim novo knjigo, kratek komentar k uredbi o izbranih odborih ali sodiščih dobrih ljudi, ki bodo pričela v najkrajšem času poslovati tudi pri nas. Knjiga razpada na dva dela. Prvi krajši, ki obsega 32 strani, razpravlja pod naslovom „uvod“ o pravni naravi teh odborov, o njih stvarni in krajevni pristojnosti in o njih razmerju nasproti rednim civilnim sodiščem. Gre pri tem za sistematično razlaganje omenjenih pravnih vprašanj, pri čemer sta avtorja dokaj obširno in izčrpno obdelala vso naznačeno snov. Precej dobro podajata pravno naravo izbranih odborov, ki jih imenujeta kot posebna sodišča v nasprotju k rednim. K izrazu „posebnih“ sodišč bi bilo pripomniti le, da se ga poslužuje sicer zakon o ureditvi rednih sodišč, da pa označba ni točna, ker imenujemo posebna sodišča v nasprotju s splošnimi ali občimi rednimi sodišči ona, ki spadajo sicer v sestav rednih sodišč, kakor jih našteva organizacijski zakon (n. pr. trgovinska sodišča in trgovinski senati). Zato nam je potreben za oblastva, ki niso upravna, marveč jim priznavamo svojstvo civilnih sodišč, drug izraz, in ta more biti le „izredna sodišča“. V drugem oddelku prinaša knjiga vse norme, ki urejajo sestav izbranih odborov in postopek pred njimi, z vsemi pravilniki in spremembami ter določbami drugih zakonov, ki jih je pri postopku upoštevati. Izmed teh obsega skoro 100 strani besedilo uredbe same z dokajšnjim tolmačem. Ta se omejuje sicer v glavnem nato, da razlaga najrazličnejše ustanove procesnega prava ali pa da navaja besedilo pravnega postopnika, kjer je to potrebno v dopolnitev uredbe. Vendar so te pripombe jako važne glede nato, kdo bo imel opravka pred izbranimi odbori in kdo jim bo pripadal kot razsodnik. K temu pripominjam samo, da se z avtorjema ne morem strinjati, da je dopustno spremeniti tožbo tudi v subjektivnem pogledu (str. 54). Sicer priznam, da se sklicujeta avtorja lahko na pretežno večino hrvatskih in srbskih pravnikov, ki so pisali o tem vprašanju, toda nihče od njih še ni pojasnil, na katero zakonito določilo se naj opira nadaljevanje pravde po izvršeni subjektivni spremembi, brez ponovitve že opravljenih pravnih dejanj, razen v tistih primerih, v katerih zakon to izrečno dopušča in ki jih naziva teorija

s terminom „nasledovanja v pravdo“, in zakaj navaja postopnik pač te in samo te, drugih pa ne.

Toda to je samo teoretska pripomba, ki praktične uporabnosti naznanjene knjige nikakor ne zmanjšuje. Pisca sta opravila veleza-sluzno delo, opravila sta ga temeljito, kakor smo pri njima že nava-jeni. Na koncu sta dodala še nad deset strani obsegajočo zbirko rekov sodnih odločb iz delovnega prava. Knjiga bo zato najboljši priročnik tako članom razsodniških odborov kakor tudi strankam, ki bodo iskale pravne zaščite pri njih.

Dr. R. Sajovic.

Dr. Eisner Bertold — dr. Pliverić Mladen: Mišljenja o predosnovi gradjanskog zakonika za Kraljevinu Jugoslaviju. Zagreb. Pravniško društvo u Zagrebu, 1937. Str. 629. Cena 80 Din.

Slično, kakor izdaja ljubljansko društvo „Pravnik“ mnenja o predhodnem načrtu državljsanskega zakonika, se je odločilo tudi zagrebško pravniško društvo, da izda mnenja, ki sta jih izdelala profesorja zagrebškega vseučilišča, dr. Eisner in dr. Pliverić. To je najobširnejše mnenje, kar jih je izšlo doslej o predhodnem načrtu. Eisner je sprejel vanj tudi tisti del, ki ga je bil priobčil že poprej na nemškem jeziku v Spomenici za profesorje Dolenca, Kreka, Kušēja in Škerlja. V predgovoru razpravljata pisatelja načelno o recepciji avstrijskega državljsanskega zakonika za podlago našemu načrtu in izražata, da je komisija pogodila prav, ko se je odločila prevzeti za podlago omenjeni zakonik, navzlic temu, da očituje zlasti njegov sistem mnogo hib, katerih bi zakonodavec, ako bi hotel izdelati originalen načrt, ne mogel sprejeti. Zato, pravita pisca nadalje, smatrata za edino pravilno, da podasta konstruktivno kritiko predhodnega načrta. Te besede, ki niso samo utemeljitev dela obeh avtorjev, marveč očitvidno naslovljene tudi drugam, pa žal niso dosegle popolnega učinka, kajti oglašja se še vedno kritika, ki gleda samo na formalno stran podlage za novi načrt, namreč na avstrijski o. d. z. kot tak, in pušča popolnoma v nemar, da so določbe tega zakonika bile po pretežni večini v veljavi tudi na drugih pravnih področjih naše domovine z izjemo Črne gore.

Pisatelja sta si razdelila delo skoro po polovici. Naj nam ne štejeta v zlo, ako priznamo, da nam je v tem poročilu nemogoče podati podrobno kritiko. Zadostuje naj, da je njih mišljenje izdelano nad vse skrbno, da sta primerjala vsestransko tujo moderno zakonodajo z načrtom in podala gradivo, ki ga bo prihodnja komisija morala na vsak način upoštevati.

Dr. R. S.

Zbornik znanstvenih razprav, XIII. letnik 1936—1937. Ljubljana, profesorski zbor juridične fakultete, 1937. Str. 228. Cena 60 Din.

Letošnji zbornik juridičnih pravnih razprav, ki je izšel tik pred veliko nočjo, obsega naslednje monografije in razprave. Dr. M. Dolenc: Odnosi med glavnimi in stranskimi kazenskimi zakoni. Dr. J. Jurkovič: Javnopravna pogodba. Dr. G. Kušej: O razmerju med državo in veroizpovedmi po jugoslovanski verski zakonodaji. A. Maklécov: Kazensko-pravna veda in kriminologija (K vprašanju klasifikacije kriminalnih ved). Dr. J. Polec: Prevedba zakupnih kmetij v kupne na Kranjskem ob koncu 18. stoletja (Prispevek k agrarno-pravni in socialni zgodovini Slovencev). Dr. E. Spektorski: Osemdesetletnica Rudolfa Stammlerja.

Žepna izdaja avstrijskih zakonov. Znana založba Manz je izdala naslednje knjige: Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch und die wichtigsten Nebengesetze (472 str., S 8, 60), Das allgemeine Handelsgesetzbuch und die wichtigen Nebengesetze (402 str., S 7, 70), Die Jurisdiktionsnorm und die Zivilprozessordnung (464 str., S 8, 60), Die Exekutions-

ordnung (360 str., S 7, 10). Vse knjige je priredil po stanju z dne 1. februarja 1957 dr. Rudolf Hermann. Prireditve se omejuje nato, da podaja besedilo z označbo pozvanih ali sorodnih zakonitih mest drugih zakonov, skratka obsega celokupen pregled zakonitega besedila dotične pravne materije. Izdaja bo služila zato vsem, ki se hočejo informirati o sedanjem pravnem stanju in ne potrebujejo tudi vpogleda v pravosodstvo.

Mednarodno pravo profesora L. Oppenheima. Sveska II: Sporovi, razoružanje, bezbednost, rat i neutralnost. Deo I: Rešavanje medjunarodnih sporova (§§ 1 do 85). Prema četvrtom izdanju profesora Arnolda Mc Naira preveo i dopunio Dr. Stojan Gavrilović, Beograd, Geca Kon. 1955. XXX + 158.

Oppenheimova knjiga o mednarodnem javnem pravu je že dolgo časa najboljši angleški učbenik o tem predmetu. Knjigi Gavrilovića se že na prvi pogled opazi, da ni samo prevod dela Oppenheimove knjige po četrti (Mc Nairovi) izdaji na srbski jezik: saj je drug predgovor in uvodni članek, drugačna razvrstitev paragrafov, večji obseg knjige itd. Kakor pa se je Oppenheimova knjiga tekom svojih 4 izdaj razvijala vzporedno z vedo o mednarodnem javnem pravu, tako je tudi G. prilagodil to delo tako novi koncepciji mednarodnega življenja kakor tudi organski transformaciji, ki mednarodno javno pravo sedaj preživlja. Pri tem je G. uporabil posebno metodo: on je pustil prvotno besedilo v prevodu nespremenjeno, dočim je svoje spopolnitve dodal v oglatih oklepajih in je tako moči takoj razvideti, kaj je on dodal.

Dosedaj je izšel šele prvi del drugega zvezka, kjer je govora o urejanju mednarodnih sporov. Najbolj je spopolnjeno poglavje o spravi (avtor je znan po svoji knjigi: l'organisation des commissions de conciliation d'après les traités suisses, 1951). Nova poglavja so napisana o preureditvi Stalnega mednarodnega sodišča v Haagu, o problemu zatekanja k prisilnemu urejanju mednarodnih sporov in o izvajanju sankcij v italijansko-abesinskem sporu.

Gavrilović, ki je šef odseka za Zvezo narodov v ministrstvu za zunanje zadeve, je to delo dobro prevedel in ga spopolnil v jasnem slogu, temeljito in na podlagi najnovejše literature. Oppenheimova knjiga je pomembna za spoznavanje anglo-saksonske struje v mednarodnopravni literaturi, prevod pa je še bolj aktualen, ker podaja sodobno stanje in ker se ozira na lokalne (jugoslovanske) potrebe.

Medtem, ko je v Beogradu izšlo to delo, je v Londonu izšla peta izdaja drugega zvezka, ki jo je priredil Lauterpacht. Priporočljivo bi bilo, da G. predela svoje delo in da izda ves drugi zvezek po tej novi izdaji.

Dr. Ivan Tomšič.

Špende Anton: Zemljiška knjiga. Pomen in sestava; prošnje, listine, takse, vpisi v zemljiško knjigo. Založba in tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani. Str. 164. Cena v fino platno vezani knjigi 44 Din.

Avtor je znan strokovnjak v sodnopolisarniškem poslovanju, posebno v stvareh zemljiške knjige. Že v letih 1911 in 1919 je izdal dvoje priročnih del te vrste, a njegova letošnja, pravkar izdana knjiga z gornjim naslovom prekaša po obsegu in vsebini prejšnji dve. Razdeljena je na šest poglavij in naravno vsebuje prvo nauk o zemljiški knjigi po veljavnih določbah ne le Zzk., temveč tudi vse ono, kar je treba vedeti vsem onim, ki poslujejo v tej panogi sodnega delovanja, o drugih važnih predpisih in institucijah (n. pr. o notarskih aktih, napravi in evidenci zemljarinskega katastra i. t. d.). Na tem mestu bi nasvetoval za primer druge izdaje te knjige, da bi odseku o sestavi in pomenu zemljarinskega katastra bilo pridejano kratko navodilo, (mogoče s sodelovanjem geodeta), kako naj se katastrska mapa praktično uporablja pri

sod. zemljiškoknjižnih uradih in kako na licu mesta, dalje, kako naj se po sodniku ali zemljiškoknjižnem uradniku napravlja — seveda v priprostitih primerih — pravilni narisi v mapni meri po naravnem položaju. V drugem poglavju slede vzorci zemljiškoknjižnih prošenj, osobito onih, ki se tičejo pogostejših vpisov v zemljiško knjigo. V pripombah je opozorjeno na veljavne predpise celo iz najnovejše dobe (n. pr. fin. zak. za leto 1937/38), po katerih se ravna obličnost, taksiranje in potreba posvedočb z listinami ali s potrdili na njih. Važni se mi zde še posebno vzorci onih predlogov, ki jih obično sestavlja vodja zemljiške knjige na podlagi naznanilnih listov, ki jih prejme od katastrskih uprav. Obrazložen je zemljiškoknjižni sodni in pisarniški postopek glede takih prošenj. — Krajše je III. poglavje z vzorci raznih pogodb in drugih listin, na podlagi katerih se utegnejo izvršiti vpisi. Povsod so upoštevani taksni predpisi in to ne samo glede na Zst., temveč tudi glede na nove določbe fin. zakona za leto 1937/38 in je ta važni predmet na straneh 85—95 še posebej s potrebno natančnostjo pregledno raztolmačen. Praktična vrednost te knjige se najbolj pokaže v njenem četrtem poglavju, ki je tudi najboljširnejše. Tu so navedeni razni vpisi v najbolj priporočljivem besedilu, namreč vknjižbe, predznambe, znamenbe v mnogobrojnih vrstah in poočitve. Pri tem (kakor že tudi pri primerih zkn. predlogov) ni pozabljeno na predpise izvršilnega reda (oz. tudi novega zakona o izvršitvi in zavarovanju). To poglavje utegne znatno in ugodno vplivati na enotnost besedila vpisov, ki niso povsod in vselej brezhibni. K temu poglavju se koristno priključuje še krajše (V.), ki navaja nekaj celih zemljiškoknjižnih vložkov v pravilni obličnosti glavne knjige. Knjiga se končava z obširnimi stvarnim kazalom, ki znatno pospešuje njeno uporabljivost.

Najtopleje priporočam knjigo ne le sodnopisarniškemu osebju, temveč tudi sodniškemu, notarskemu in odvetniškemu naraščaju; koristila bo pa tudi vobče vsem praktikom.

Dr. Pajnič Edvard.

Annuario di Diritto comparato e di Studi legislativi. Seconda serie, vol. XII, fasc. V. prinaša članka Anastasiadis E.: I cento anni del Codice di Commercio greco, in Guttman W.: La riforma della filiazione illegittima secondo il progetto tedesco e quello italiano ter dvoje recenzij, poleg tega nadaljevanje italijanske in francoske judikature iz l. 1932. Vsebinsko fasc. VI. pa tvori članek Degni F.: Osservazioni sul progetto preliminare di riforma del III libro del Codice civile, troje recenzijskih poročil, nadaljevanje in konec francoske judikature za l. 1932.

Devizno-valutni propisi Kraljevine Jugoslavije. Beograd, izdalo ministrstvo za finance, 1937. Str. 217.

Dr. Dolenc Metod: Smrt in njen pravni pomen v jugoslovanski kazenski zakonodaji. Posebni odtisk iz zbornika „Pocta k šedesátým narozeninám dr. Alberta Miloty“. Praga, 1937. Str. 24.

Dr. Kokorić Tomislav: Narodno jedinstvo Srba, Hrvata, Slovenaca i Bugara, posmatrano sa historijskoga stanovišta. Sa dvema kartama. Praga. Dr. Ed. Gregar a syn. 1937. Str. 50. Cena 8 Din

Dr. Lončar Dragotin: Dr. Janko Serenc. Družboslovna črtica v okviru njegovih narodnopolitičnih in gospodarsko-socialnih načel. Ponatisk iz Sodobnosti. Ljubljana. 1937. Str. 50.

Dr. Mirković Ž. Djordje: O zamerka koje se čine predlogu Jugoslovenskog trgovačkog zakonika. Ponatisk iz Pravosudja. 1937. Str. 25.

Dr. Solnar Vladimir: Le rapport de la cause à effet et le droit positif. Ponatisk iz Revue de Droit pénal et de Criminologie. 1937. Str. 15.

Dr. Solnař Vladimir: Několic úvah o přičinném vztahu a adekvátnosti v trestním právu. Praga. Knihovna Sborníku věd právních a státních. 1937. Str. 142.

Spektorski Evgenije: Hrišćanstvo i socialno pitanje. Sarajevo. Bratstvo Sv. Save. 1937. Str. 11.

Staubs Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch. Ausgabe für Österreich. I. Band. 15. und 16. Lieferung. Čl. 209 do 220. Str. 897 do 1024. Dunaj. Manz. 1937.

Maribor za popolno slovensko univerzo! Izdalo Društvo jug. akademikov v Mariboru. 1937. Str. 16.

Pavićević M. Mićun: Gorski vijenac kao narodno djelo. Posebni odtisk iz Etnologa. Ljubljana. 1937. Str. 21.

Članki in razprave v pravniških časopisih. Arhiv LI, br. 5: Perić Ž.: Značaj Privatnoga prava. Tasić Dj.: Da li običaj može ukinuti zakon. Todorović M.: Razlozi koji su izazvali kontrolisanje (ograničavanje) naše devizne trgovine. Davinić A.: Provodjenje u život Zakona o lovu od 5. decembra 1931 god. Nedeljković B.: Ugovor u korist trećeg. Strugar S.: Produženje roka za odgovor na tužbu. Bartoš M.: Izigravanje komisorijskog pakta. Jenko Lj.: § 153 Zakona o opštem upravnom postupku pred opštom sednicom Državnog saveta. Adžić S.: Jedan slučaj priznanja profesorskog izpita. — **Arhiv LI, br. 4:** Lavrnj B.: Sadašnja depresija i psihološka teorija kriza. Čubinski M.: Zavodjenje i njegove posledice. Marković B.: Demokratija i njeno privatno pravo. Pantelić D.: Osnov zakonog dela u pravnoj filozofiji. Muha M.: Značenje klauzule „pod pretnjom izvršenja“. Bartoš M.: Sopstvenička stvarna službenost. Djordjević J.: Roosweltova reforma Vrhovnog suda. Radovanović Lj.: Trošarina na rakiju. — **Branic br. 3:** Radovanović Lj.: Upravna vlast i njeno pravo. Kulaš J.: Posebni deo najnovijega projekta Nemačkog krivičnog zakonika. Antonović M.: Zlobno napuštanje bračnog druga. — **Branic br. 4:** Tauber L.: Zlatna klauzula u našem pravu. Milojković B.: Suzbijanje međunarodnog terorizma, ustanova krivičnog međunarodnog suda, i deoba vlasti u međunarodnom pravu. Vasiljević T.: Zahtev oštećenikov u krivičnom sporu da se naknada štete i troškovi dosude u mesto njemu — nekoj opšte korisnoj ustanovi. Pavlović P.: Još nekoliko reči i napomena o ustanovi smetanja poseda. Perić B.: Odnos između građanske i krivične odgovornosti. — **Mjesečnik br. 4:** Rižnar V.: Zapisnički priziv i formalni nedostaci podneska. Špan I.: O nadležnosti za razvrgnuće zajednice. Steinmetz I.: Nadležnost okružnih sudova u trgovačkim i rudničkim stvarima. Veček E.: O primjeni § 432 al. III. hrv. gradj. par. postupnika. Jeremić S.: Vrste pomoćnog osoblja u radnjama. Rucner J.: Pogodba o dosmrtnom uzdržavanju i njezino razrješenje. Pallna E.: Hipoteka i privilegiji na brod pred uzakonjenje pomor. trg. zakona. — **Policija br. 5—6:** Šulc B.: Kriminalitet i policija u Sjedinjenim državama. Kulaš J.: Operacija pomladjivanja kao krivično-pravni problem. Sarape Dj.: Komintern i radničko-nameštenečki sindikati. Petrović Dj.: Kaznionički sistem u Americi. Š.: Službenički odnos opštinskih službenika na glavnim službeničkim mestima. — **Policija br. 7—8:** Šulc B.: Kriminalitet i policija u Sjedinjenim državama. Kulaš J.: Operacija pomladjivanja kao krivično-pravni problem. Kecojević S.: O zastupanju opštine i posebnog dela opštine (sela) u gradjanskim parnicama. Goršić F.: Utvrđenje neistinitosti isprave. Koštunica J.: Psihoanaliza i novo krivično zakonodavstvo. Gudac E.: Zakonsko suzbijanje skitnje. R. G.: Društvo naroda u saradnji sa međunarodnom policijom u cilju ukidanja trgovine belim robljem na dalekom istoku. Š.: Službenički odnosi opština

skih službenika na glavnim službeničkim mestima. — **Pravosudje br. 3:** Urošević L.: Predosnova Gradjanskog zakonika za Kraljevinu Jugoslaviju. Mirković Ž.: O zamerkama koje se čine predlogu Jugoslovenskog Trgovačkog Zakonika. Jeremić S.: Izmena putem autentičnog tumačenja Uredbe o likvidaciji zemljoradničkih dugova. Blagojević B.: Izlučna tužba. Culinović F.: Naše zakonodavstvo i narodno pravo. Petrović B.: Socijalni i individualni faktori kriminaliteta, Milović A.: Tumačenje § 314 i 314 a Kp. Kečojević S.: Dobre sudije, dobro i pravosudje! — **Pravosudje br. 4:** Urošević L.: Predosnova Gradj. zak. za Kraljevinu Jugoslaviju. Blagojević B.: Izlučna tužba. Solovjev M.: Prvo ročište po protivtužbi. Wagner E.: Utvrđenje vrijednosti spora u parničnom postupku. Jović M.: Obračunavanje nasledne takse na nasledja opterećena udovičkom užitkom. Perović N.: Jedna praznina u propisima o nadležnosti Grpp. Petrović B.: Krivična odgovornost pravnih (moralnih) lica. Vuković V.: O delima pokušaja ubistva i kaznimosti istih. Jovanović S.: Zbirka sudskih odluka.

Razne vesti.

Kronika društva „Pravnika“. Diskusijski sastanci o predhodnem načrtu o. d. z. so se vršili v dneh 8., 15., 22., 29. aprila, 5., 15., 20. in 26. maja. Udeleženci so predelali drugo poglavje, o ženitnem pravu razen določb o pravnih posledicah veljavnega zakona (§§ 103 do 145 in 151 do 173).

Osebnosti. Postavljeni so za sodnike: dr. Kramberger Robert v Dolnji Lendavi, Škarabot Kazimir v Marnbergu, Modic Stanislav v Mokronogu, Košenina Karel v Mariboru; za sodna pristava Jaklič Dušan v Ribnici, Grm Milan v Ptuj. Premeščeni so: sodnika dr. Gruden Ludovik in dr. Kioovski Rudolf v Novo mesto, sodna pripravnik Juvanc Alojzij in Soukal Ciril v Ljubljano. — Nadalje so postavljeni za sreske načelnike dr. Gregorin Alojzij v Litiji, Lipovšek Gašper v Kranju, dr. Bratina Franc v Murski Soboti, Grabrijan Miloš v Dolnji Lendavi; za upravnika policije v Ljubljani dr. Hacin Lovro; za politično-upravne sekretarje Dereani Dominik in Legat Ivan (oba pri banski upravi v Ljubljani), Lazar Josip pri banski upravi v Banjaluki. Premeščen je banski svetnik Podboj Franc v Ljubljano. — Odvetniško pisarno so otvorili dr. Terseglav Alfonz v Trebnjem, Brejč Zdena v Ljubljani, dr. Šuklje Vladimir v Ljubljani, dr. Juhart Josip v Celju. — Za javnega beležnika pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah je postavljen Hanžič Ivan, v Velikih Laščah Jagodič Karlo. — Izvrševanju odvetništva sta se odpovedala dr. Bratkovič Alojzij in dr. Stuhec Anton. — Umrli so: emer. javni beležnik Stupica Fran, odvetnik dr. Laznik Karl, odvetniški pripravnik dr. Mikuš Karl, javni beležnik Sevnik Lavo.

Kongres pravnikov kraljevine Jugoslavije. Stalni odbor Kongresa jugoslovanskih pravnikov je imel dne 24. aprila t. l. v Beogradu sejo, na kateri je sklenil, da se bo vršila letošnja glavna skupščina kongresa v dneh 3., 4. in 5. oktobra v Novem Sadu. Dnevni red je določen naslednje: Na svečani otvoritveni seji se prečita predavanje „Vloga Vojvodine v razvoju našega prava.“ Za diskusijo na kongresu so bila izbrana ta-le vprašanja: 1) Kako naj se uredi v novem državljansem zakoniku položaj nezakonskih otrok? — Referentje: univ. prof. Dragoljub Arandjelović iz Beograda,